

Inleiding

Het is acht uur en mijn wekker gaat, ik zet hem uit en draai me om naar Harman, die naast me ligt. Ik geef hem een goedemorgenknuffel en vraag hem hoe hij geslapen heeft. Harman vertelt dat hij steeds even wakker werd van mij, omdat ik veel heb liggen woelen en draaien. Ik zeg dat het me spijt, maar dat er ineens allerlei verhalen in mijn hoofd rondspookten en dat ik het idee heb gekregen een boek te schrijven. Harman kijkt me liefdevol aan, hij begint te spinnen en knijpt zijn ogen af en toe dicht. Hij zegt dat hij trots op me is. Hij vindt al veel langer dat ik mijn belevenissen moet opschrijven, maar omdat ik het zo druk heb, had hij nog niets gezegd. Ik beaam dat ik het druk heb, maar dat ik nu wat andere dingen op een lager pitje wil zetten zodat ik tijd krijg om lekker thuis te gaan schrijven. Harman veert meteen op bij het idee dat ik meer thuis zal zijn. Nog even drukt hij zich tegen me aan, dan gaan we naar de woonkamer en begroeten Aïsha, de hond. Samson logeert bij een vriendje en Tobias is nog niet thuis van zijn nacht stappen, maar ik weet dat ik me om hem geen zorgen hoeft te maken. Inez is ook al wakker en wil graag meteen haar ontbijt. Ze kijkt me een beetje beschuldigend aan met haar kraalooogjes. Ik zeg dat ze even geduld moet hebben en dat we straks gezamenlijk ontbijten, maar dat ik nu eerst Aïsha ga uitlaten. Makkend gaat Inez akkoord, ze zal weer eens geen ochtendhumeur hebben.

Tijdens de wandeling met Aïsha bedenk ik wat ik allemaal wil vertellen in mijn boek. Ik heb zoveel leuke en boeiende dingen

meegemaakt met allerlei dieren, van mij, maar ook van anderen, in mijn praktijk. Ik wil ze graag opschrijven en ze met anderen delen. Bij terugkomst van de wandeling maak ik ontbijt. Ik zet mijn computer aan en begin te schrijven.

Dieren, mijn hele leven draait erom, ik praat zelfs met ze. Als peuter woonde ik eind jaren zestig in Purmerend, en met mijn moeder ging ik vaak naar de koemarkt en dan was ik helemaal gelukkig. Ik herinner me nog de lammetjestochten in het voorjaar. Dan gingen we in de dorpjes in Noord-Holland lammetjes kijken, we kochten kaas en eieren bij boer Appelman, die meer dan zestig koeien had. Het was voor mij heel vanzelfsprekend dat dieren deel uitmaakten van mijn leven. Ik wist ook al heel jong dat ik dierenarts wilde worden. Alleen bleek tijdens mijn middelbareschoolperiode dat ik in natuur- en scheikunde helaas geen hoogvlieger was. Dus die droom liet ik al snel varen. Gelukkig had ik nog een andere passie en dat was muziekmaken. Ik speelde al op jonge leeftijd op conservatoriumniveau blokfluit en ben daar dankzij het schoolorkest van de middelbare school hoorn bij gaan spelen. Daarin was ik ook voldoende getalenteerd om een studie aan het conservatorium te gaan volgen. Ik haalde uiteindelijk mijn diploma in beide hoofdvakken, ben vervolgens gaan lesgeven op diverse muziekscholen en speelde in verschillende ensembles.

Toen ik dit ruim vijftien jaar had gedaan, was het tijd voor iets nieuws. Wat ik interessant vond aan lesgeven, was het bezig zijn met mensen en hun ontwikkeling, de overdracht van kennis en vaardigheden, waarbij de muziek en het instrument de middelen waren. Tijdens mijn studie had ik al gemerkt dat ik de vakken methodiek, didactiek en ontwikkelingspsychologie het allerleukste vond. Ik besloot een opleiding te volgen voor counseling en coaching. Tijdens die opleiding wilde ik weten of de richting die ik gekozen had nu echt was waar mijn geluk lag, en daarom deed ik een korte cursus loopbaancoaching. Hier kwam uit dat ik weliswaar in de goeie richting zat, maar dat er meer ruimte voor dieren moest komen in mijn leven en eigenlijk ook in mijn werk. Ik was zo onder

de indruk van de cursus counseling en coaching, dat ik doorging met de vervolgopleiding tot loopbaancoach. Ik begon naast mijn werk op de muziekschool met een eigen praktijk voor coaching en counseling en na verloop van tijd zag ik een leuke vacature in de jeugdzorg. Ik ruilde mijn muziekbaan in voor een parttime baan als pedagogisch medewerker bij een instelling voor zogenaamde ‘intensieve zelfstandigheidstraining’, waar jongeren tussen de zestien en negentien jaar wonen die niet meer thuis terecht kunnen.

Ondertussen was er privé op het dierenfront zoveel gebeurd, dat mijn leven in die tijd totaal veranderde. Door de komst van Boris, mijn eerste hond, kwam ik in aanraking met telepathisch communiceren met dieren. Hoe dat precies gebeurde, lees je verderop in dit boek. Wat ik ontdekte was dat het mogelijk is om een echt gesprek met een dier te voeren. Ik heb me erin verdiept en bekwaamd en voor mij is een gesprek met een dier inmiddels net zo normaal als een gesprek met mijn buurvrouw. Het klinkt misschien heel zweverig, en dat zal ook na het lezen van dit boek voor sommige mensen zo blijven, maar door de concrete informatie die dieren kunnen doorgeven en door gedragsveranderingen die dieren vaak laten zien na een gesprek, is het voor mij onderdeel van de dagelijkse realiteit geworden. Misschien is het beter om te zeggen onderdeel van mijn dagelijkse realiteit.

Vaak vragen mensen mij hoe het mogelijk is dat dieren een gedachtewereld hebben, een langetermijngeheugen en zelfs psychologisch inzicht. Ik ben ervan overtuigd dat dieren net zo’n denkend vermogen hebben als mensen. Niet in de zin van dat ze zouden kunnen slagen voor het gymnasium of een universitaire studie zouden kunnen volgen, maar dieren hebben in een andere vorm veel wijsheid, gevoel, inlevingsvermogen en inzicht. Net zoals liefde, verdriet, humor en andere menselijke emoties – dieren hebben het, ze maken ook grappen, worden ook verliefd.

Vanuit de gedragswetenschap is er al enige decennia veel aandacht voor de opvoeding van en het omgaan met (huis)dieren. Ondertussen is er een maatschappelijke ontwikkeling op gang gekomen waarbij ruimte is voor spiritualiteit; mensen vragen zich af of

er meer is tussen hemel en aarde, en of toeval eigenlijk wel bestaat. We zijn met zijn allen bewuster aan het leven en dit strekt zich ook uit tot de omgang met dieren. Mensen met bijvoorbeeld fysieke klachten nemen geen genoegen meer met een huisarts die het ook eigenlijk niet weet. Ze gaan verder zoeken in het 'alternatieve' circuit. En ook voor onze dieren wordt verder gekeken dan de 'standaard' dierenarts, als die er niet uit komt. Daar hebben we in onze welvaartsmaatschappij ruimte voor. Daarnaast zijn we ons er steeds meer bewust van dat een dier een levend wezen is dat respect verdient. En zo is het fenomeen dierentolk al aardig ingeburgerd. Voor sommige mensen is een dierentolk al heel normaal, voor anderen is het nog abracadabra. Met dit boek wil ik een kijkje achter de schermen van mijn praktijk geven en mijn persoonlijke belevenissen delen, om het begrip tussen mens en dier te vergroten en het algehele welzijn van dieren onder de aandacht te brengen. Ik hoop op zijn minst dat dit boek gewoon leuk is om te lezen, ik zou het fijn vinden als het tot nadenken aanzet en het zou helemaal geweldig zijn als het jou als lezer aanzet tot het willen leren van telepathisch communiceren met (je) dieren.

Iedereen kan het.

Ik heb de mazzel gehad dat ik gevraagd werd een boek te schrijven. Ruim een week voordat ik gebeld werd door redacteur Louise, sprak ik toevallig met collega-dierentolk Susan over onze praktijken en wat we in de toekomst nog zouden willen toevoegen. Ik vertelde haar dat ik onder andere heel graag een boek wilde schrijven, dat ik alleen nog niet precies wist waarover, maar wel dat het met dieren te maken moest hebben. De wens om te schrijven had ik al een paar jaar. Het was een soort 'weten' dat ik dat een keer ging doen, en dat dat vanzelf wel op mijn pad zou komen. Susan vertelde dat het idee haar niet erg trok, maar soms vroeg ze zich wel af of het leuk zou zijn. Een paar dagen later werd Susan gebeld door Louise, die onder andere voor uitgeverij Sijthoff werkt, met de vraag of zij geïnteresseerd was om te brainstormen over een boek over haar praktijk als dierentolk. Susan heeft er even over nage-

dacht en heeft vervolgens gezegd dat zij het niet wilde doen, maar wel een collega wist die het dolgraag zou willen. En zo ontmoette ik Louise. De klik was er meteen. Bij mij borrelden onmiddellijk allerlei ideeën op, verhalen van dieren kwamen langs, leuke anekdotes, en ik wilde ook wat theorie belichten. Ik hoop dat alle enthousiasme en liefde waarmee er door ons allemaal aan dit boek gewerkt is, van de bladzijden af spat.

I

Hoe de dieren mijn leven veranderden

Sinds 2006 heb ik een eigen praktijk voor intuïtieve communicatie met dieren. Ik heb ondertussen de wonderlijkste dierenverhalen gehoord, over belevenissen die mensen hebben met dieren en over hoe dieren in hun leven zijn gekomen. Toen ik met dit boek begon, ben ik zelf weer eens stil gaan staan bij de dieren in mijn eigen leven.

Zoals ik in de inleiding al schreef zijn dieren in mijn leven altijd heel belangrijk geweest. Als kind wilde ik altijd al een eigen dier hebben, maar aangezien mijn moeder ontzettend allergisch en bovendien astmatisch was, was het gewoon geen optie. Toch hebben mijn ouders een keer een kitten voor mij aangeschaft, Miesje. Laten we het proberen, misschien ben ik eroverheen gegroeid, dacht mijn moeder. Helaas ging het echt niet en hebben we Miesje weer weg moeten doen. Ik was nog vrij jong en heb hier eigenlijk geen herinnering aan, afgezien van een foto. Vanaf mijn negende mocht ik op paardrijles en dat was voor mij helemaal het einde. Niet alleen tijdens mijn eigen les, maar ook de rest van de zaterdag was ik op de manege te vinden. Ik hielp met de andere lessen door mee te lopen met de paarden, stallen uit te mesten, te poetsen, kortom, je kon het zo gek niet bedenken of ik wilde het wel doen. In de manege liepen een herdershond, Ilja, en ook een aantal poezen. Ik was gek op ze allemaal. Ik moest me wel bij de achterdeur uitkleden als ik helemaal vies en o zo gelukkig thuiskwam, omdat mijn moeder anders direct last kreeg van haar astma.

In diezelfde periode woonde een cyperse poes, Beer, schuin achter ons. Ik noemde haar altijd Berus. Wij hadden een heel sterke band. Wanneer ze 's morgens wakker was en naar buiten mocht, kwam ze direct naar ons huis. Ze sprong via schuttingen en schuurtjes op ons balkon en liep dan via een richeltje naar mijn slaapkamerraam. Eenmaal in mijn kamer knuffelden we heel wat af. Wanneer het regende mocht ze soms van mijn moeder in de keuken komen schuilen en opdrogen. Wanneer het lekker weer was lagen we samen in de tuin, Berus in het holletje van mijn armen, dicht tegen me aan.

Op een gegeven moment, ik was twaalf, verhuisden we naar Drenthe en ik heb gesmeekt of Berus mee kon en bij ons mocht komen wonen. Uiteraard was dat geen optie, maar ik was een kind en begreep het niet.

Vlak voor de verhuizing mocht ik een cavia hebben. Via een vriendje kreeg ik Puck, een gladharige driekleurcavia met een witte streep keurig in het midden over zijn zwarte koppie. Ik mocht hem hebben als ik hem maar op mijn slaapkamer hield. Toen bleek dat mijn moeder niet allergisch was voor Puck, mocht hij ook in de huiskamer bivakkeren en loslopen. Na hem heb ik nog twee cavia's gehad. Die heb ik op mijn gevoel uitgezocht bij een dierenwinkel. Met alle cavia's was de band anders, ze hadden elk zo hun eigen karakter. Waar Puck bijvoorbeeld heel grondig een slaapplekje kon zoeken of maken in het stro in zijn hokje, daar gooide Plof zich zonder enig gedoe gewoon neer waar het uitkwam. Een andere cavia, Sjimmy, lag het liefst veilig in zijn pvc-buisje. Wat ze met elkaar gemeen hadden, was dat ze, zonder dat ik ze trainde, zindelijk waren. Ze liepen als hondjes achter me aan, gingen voor de koelkast zitten piepen wanneer ze iets lekkers wilden en waren behoorlijk brutaal. Puck had de gewoonte om aan de zolen van mijn vaders schoenen te knagen. Alleen mijn vaders schoenen, de rest liet hij met rust. Ook de veters van zijn schoenen waren niet veilig voor Puck. Alleen zijn veters, andermans veters niet. Het meeste plezier had Puck wanneer mijn vader met zijn voeten over elkaar de krant aan het lezen was. Rukken, trekken, al schuddekontend rondjes

rennen; piepend van plezier rukte Puck met zijn tanden aan de veters en de zool. Als mijn vader dan zogenaamd boos werd, was Puck helemaal in zijn element.

Ik zocht er niets achter, ik vond het gewoon een leuke eigenschap van Puck, dat geruk aan de veters. Maar met wat ik nu weet door mijn communicatie met dieren, vraag ik me af of Puck met zijn gedrag een boodschap wilde geven aan mijn vader, of dat hij inderdaad gewoon lekker aan het klieren was. Puck is uiteindelijk drie jaar geworden. Hij stierf nadat hij plotseling ziek was geworden, en dat was mijn eerste kennismaking met het overlijden van een dier. Ik ben er heel erg verdrietig om geweest en heb een hele tijd boven in mijn kamer met zijn dode lichaampje op schoot gezeten om afscheid te nemen. Daarna heb ik Puck in de tuin begraven. Enige tijd later kwam Plof. Maar de band die ik met Puck had, heb ik met de andere twee cavia's niet kunnen evenaren, hoe gek ik ook op ze was. Ik kan me dan ook geen rare fratsen of eigenaardigheden van ze herinneren.

In het dorp waar ik woonde, was een ouder echtpaar met drie paarden, waar ik geregeld kwam. Ik had gevraagd of ik zo nu en dan zou mogen komen borstelen en dat vonden ze goed. Ik mocht uiteindelijk op de shetlandpony Ansje rijden en ook op het oude schillenpaard Piet. Met hem ging ik soms het aangrenzende bos in. Piet was al in de twintig en had zijn hele leven niets anders gedaan dan stapvoets voor de schillenkamers lopen, dus ook in het bos hield hij zich keurig aan zijn eigen oude vertrouwde tempo. Mijn vader wandelde wel eens mee, en dan liep Piet een meter achter mijn vader, de vaste plek van een schillenpaard. Ik kon wel iets anders willen, maar Piet vertikte dat. Je volgt je baas, zo denkt een schillenpaard.

Het echtpaar had nog een derde paard, Bernadette. Ik geloof dat het een connemara merrie was. Het was een pittige tante en daar durfde ik niet goed op, dus beperkte ik me tot Ans en Piet. Ik was bij dit echtpaar kind aan huis en kon uren bezig zijn met rommelen rond de stallen en het huis. Wat ook heel erg leuk was, was dat de

man van het echtpaar orgel speelde. Als ik klaar was met het verzorgen van de paarden, speelden we altijd sonates en concerten, hij op zijn orgel, ik op de blokfluit.

Via hen kwam ik in contact met hun buurman André, die in Emmen in de dierentuin werkte en thuis ook de nodige dieren had, waaronder mijn favoriet Wampie, een enorme eend. In de schoolvakanties mocht ik af en toe een dag met André meelopen in de dierentuin. Hij was verantwoordelijk voor de zeeleeuwen en pinguïns. Ik mocht hokken uitspuiten, pinguïns die in quarantaine zaten voeren – of ‘stoppen’ zoals het geloof ik officieel heet – emmers vis klaarmaken voor de voedershows, en ik deed nog veel meer klusjes. Af en toe leende hij mij uit aan een andere collega en dan mocht ik bij de nachtdieren de luiaards voeren of zieke woestijnvosjes verzorgen. Het engste wat ik heb gedaan is de haaien voeren. Je liep dan boven het bassin en gooide vis in het water. De haaien kwamen allemaal naar het oppervlak toe, daar waar ik het voer gooide, zwommen dicht tegen elkaar aan en over elkaar heen, en de bovenste haai kwam dan vlak bij je voeten in de buurt. Het was natuurlijk niet gevaarlijk, maar ik vond het toch behoorlijk eng.

Toen ik ging studeren en op kamers ging in Zwolle, had ik helaas geen tijd meer voor de paarden en de dierentuin. Bovendien was ik ook wat bangig geworden voor paardrijden. Ik ging namelijk naar het conservatorium om hoorn te studeren en was als de dood dat ik mijn vingers zou breken of dat er iets met mijn lippen, tanden of kaak zou gebeuren. In al die jaren dat ik had gereden, was ik er vaak genoeg af gevallen om te weten dat een ongeluk in een klein hoekje zit.

Na in Zwolle een paar jaar in een studentenwoning te hebben gewoond, vond ik een ruime benedenwoning met een binnenplaatsje. Nu kon ik eindelijk een eigen poes hebben, vond ik. Via een dierenwinkel kreeg ik een adres van een familie die een jong katje had. Ze zochten een goed huis voor hem. Het bleek een klein, parmantig zwart-wit katje te zijn, dat meteen een charmeoffensief inzette toen ik binnenkwam. De eigenaren waren fokkers van la-

bradors. Ze hadden er elf op dat moment, in verschillende leeftijden. Ze liepen allemaal los in de grote woonkamer van de boerderij en dachten stuk voor stuk dat ik speciaal voor hem of haar was gekomen. Ik herinner me nog dat ze niet op de bank mochten gaan zitten van de eigenaar. Er waren twee enorme slimmeriken bij die zich traag maar doelbewust richting schoot bewogen, zodat ze uiteindelijk, zonder dat je het in de gaten had, toch gewoon bij je op de bank zaten. Uiteindelijk lagen ze helemaal op schoot, maar met nog één teen op de grond en ze raakten de bank niet aan. De triomfantelijke en tegelijk zo onschuldige ‘wij weten van niks’-blik in hun ogen ben ik nooit vergeten. Tussen al die drukke lijven, liep het kleine katje rond. Hij had een grootsheid en klasse waar ik als een blok voor viel. De naam was er meteen: Cesar. Maar ik had toch niet helemaal goed gekeken, want twee weken later bij de dierenarts bleek dat Cesar een zij was. Ik doopte haar om tot Ceesje, (spreek uit: Seesje).

In de weekenden nam ik haar vaak mee naar mijn ouders, met de allergie van mijn moeder ging het wonder boven wonder heel goed. Ceesje en ik speelden dan verstopperijtje en tikkertje binnen en later ook buiten in de grote tuin. Wanneer ze wilde spelen kwam ze me gewoon uitnodigen en uitdagen, net als mijn hond nu doet. Waarschijnlijk heeft ze dat van de labradors geleerd. Ze kwam dan met een heftig zwiepende staart voor me staan, kreeg een bepaalde jachtblik in haar ogen en zakte door haar voorpootjes, waardoor haar kontje de lucht in stak. Helemaal in voor een lolletje sprong ze dan voor me op en neer. Zodra ik opstond rende ze alvast hard weg, om af en toe om te kijken of ik wel volgde. Net een hond.

Toen ik op een gegeven moment weer tijdelijk bij mijn ouders kwam wonen had Ceesje lekker veel ruimte, binnen en buiten, en bepaald geen gebrek aan aandacht.

Tijdens mijn studie aan het conservatorium gaf ik al muzikles op diverse locaties, waaronder ook bij mijn ouders thuis. Ceesje had iets met een volwassen mannelijke leerling van mij. Deze leerling

kwam niet regelmatig, maar elke keer als hij kwam wist ze het van tevoren, en dan wachtte ze hem op bij de parkeerplaats of bij de voordeur, afhankelijk van het weer, want ze wilde natuurlijk liever geen plakkerige natte vacht. Ze had een heel ritueel. Als hij aan kwam lopen, stond ze bij de deur en verbood hem in eerste instantie de toegang tot de woning door heftig zwiepend met haar staart hinderlijk voor zijn voeten te lopen. Vervolgens bleef ze hem op de trap naar de muziekkamer steeds twee treden voor en sloeg dan met haar voorpoot tegen zijn broekspijp, gelukkig wel met ingetrokken nagels. Wij trokken ons er niets van aan en moesten er wel om lachen, de eigenwijze dondersteen. Wanneer we bij de muziekkamer waren aangekomen, restte haar niets anders dan te wachten tot we weer naar buiten kwamen. Wel onder luid protest uiteraard. Ze bleef dan zeker vijf minuten mauwend voor de deur zitten. Daarna gaf ze het op en ging ze liggen wachten.

Na de les escorteerde ze hem naar zijn auto. Soms ging ze zich, om haar ritueel in stijl af te ronden, prinsheerlijk en doodgemoedereerd midden op straat, en natuurlijk voor zijn auto, liggen wassen, zodat hij noodgedwongen moest wachten met weggrijden tot ik haar kwam weghalen. Als hij haar probeerde weg te jagen, bleef ze stoïcijns zitten met een blik in haar ogen waarmee ze leek te zeggen: kom niet in mijn buurt. En dat deed hij dan ook niet. Zo was hij wel.

Toen dacht ik dat ze hem misschien aan het pesten was. Nu vraag ik me af of ze hem niet juist wilde helpen. Hij was een onzekere man, die thuis vermoedelijk niet veel te vertellen had. Misschien hoopte ze dat hij door haar manier van doen zou leren om krachtiger op te treden, door haar te vermanen op te houden en weg te gaan, zodat hij zijn eigen gang kon gaan. Ik weet niet wat de motivatie was van Ceesje. Het zou natuurlijk prachtig geweest zijn als mijn leerling met behulp van Ceesje wat zekerder zou zijn geworden, als hij iets van haar had opgestoken, maar op een gegeven moment stopte hij met zijn muzieklessen. Ik heb geen idee of er enige invloed uit is gegaan van het gedrag van Ceesje.

Toen ik verder ging studeren aan het conservatorium in de

Randstad kwam ik op een heel kleine studentenkamer terecht in Hilversum. In overleg met mijn ouders bleef Ceesje bij hen wonen, zo'n kleine leefruimte wilde ik haar niet aandoen. Mijn vriend, met wie ik al vrij snel ging samenwonen, bleek allergisch te zijn voor katten en helaas heb ik toen moeten besluiten dat Ceesje definitief bij mijn ouders zou blijven wonen. Hier is ze uiteindelijk zestien jaar oud geworden. Doordat ik haar in de loop der jaren steeds minder vaak zag, is het definitieve afscheid gelukkig niet erg hard aangekomen bij mij.

Het gebeurde toen ik begin dertig was, getrouwd, en als muziekdocent werkte. Ik woonde in Blaricum en voelde ineens een sterke innerlijke drang om een hond te hebben. Zoals andere mensen een kinderwens hebben, had ik dus een hondenwens. Ik weet niet waar die vandaan kwam want ik had nog nooit eerder een hond gehad en ik had ook niet veel honden in mijn omgeving. Ik verlangde gewoon naar een hond, om te knuffelen, te wandelen, te spelen en wat niet meer. Het hoefde geen pup te zijn. Een pup heeft natuurlijk een hoog schattigheidsgehalte, maar is ook zeer bewerkelijk in tijd, energie, training. Ook had ik geen gedachten of gevoelens over een bepaald ras, hoewel ik best zo mijn voorkeur had voor bepaalde soorten honden. Ik ging naar het asiel, dan zou wel duidelijk worden of er een hond voor me bij was, dacht ik. Ik wist gewoon dat ik het zou weten wanneer ik hem zou zien. Dat weten was een soort zekerheid, een gevoel diep in mijn buik. Noem het toeval, intuïtie of dat het gestuurd werd door een hoger iets; ik 'wist' gewoon dat ik een hond uit het asiel moest hebben. Ik was er niet mee bezig dat ik – door een hond uit het asiel te halen – een goede daad zou plegen of zo, wat voor sommige mensen een reden is een dier uit een asiel aan te schaffen.

Mijn man, Fred, had natuurlijk ook wel enige zeggenschap, en voor hem hoefde het allemaal niet zo. Hij kon niet volgen waarom ik zomaar ineens een hond wilde. Een handenbinder, vond hij, die je belette te gaan en staan waar en wanneer je wilde. Maar hij was absoluut niet de beroerdste, dus hij liet me mijn gang gaan en stem-

de uiteindelijk in met de komst van Boris. Niet van harte, maar hij stemde wel in. En met de komst van Boris begon een heel nieuw leven voor mij. Boris heeft geleid tot het boek dat je nu leest.